SUOMEN SENIORILIIKE

Kansalaisaloite

KAA 4/2016

Työeläkeindeksin palauttaminen takaisin palkkatasoindeksiksi

Haluamme estää työeläkkeen kuihtumisen ja eläkeläisten köyhtymisen

Kimmo Kiljunen
Suomen Senioriliike ry
Puheenjohtaja

Eeva Kainulainen
Suomen Senioriliike ry
Varapuheenjohtaja

Heikki Ranki
Suomen Senioriliike ry
Hallituksen jäsen

Kerttu Perttilä
Suomen Senioriliike ry
Hallituksen jäsen

Kansalaisaloitteen otsikko

Työeläkeindeksin palauttaminen palkkatasoindeksiksi

Aloitteen päiväys

24.9.2015

Aloitteen muoto

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

Oikeusministeriön asianumero

OM 174/52/2015

Aloitteen sisältö

Esitys lainsäädäntötoimiin ryhtymiseksi työeläkeindeksin palauttamisesta palkkatasoindeksiksi.

Eläkkeiden indeksiturvan tavoitteena on varmistaa eläkkeelle siirtyvän henkilön aktiiviaikaiseen tulotasoon nähden kohtuullinen eläkkeen alkumäärä ja sen jälkeen maksussa olevan eläkkeen ostovoiman säilyminen. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen eläkelaitos tarkistaa maksussa olevan työeläkkeen vuosittain kunkin vuoden tammikuun alussa työeläkeindeksin muutoksen mukaan.

Nykyinen laki: Työntekijäin eläkelaki 395/2006
98§ Eläkkeiden indeksitarkastus
"Maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien indeksillä (työeläkeindeksi), jota laskettaessa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,2 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,8."

Esitys lainsäädäntötoimiin ryhtymiseksi niin, että eläkkeiden indeksitarkistuspykälä muutetaan kuuluvaksi seuraavasti:

98§ Eläkkeiden indeksitarkastus
"Maksussa oleva eläke tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien indeksillä (työeläkeindeksi), jota laskettaessa palkkatason muutoksen painokerroin on 1,0."

Perustelut

Ansiosidonnainen etuus

Työeläke on ansiosidonnainen etuus. Indeksoinnin tehtävänä on varmistaa työuran aikaiseen tulotasoon suhteutetun eläkkeen ostovoiman säilyminen. Se voidaan toteuttaa vain sitomalla eläkkeen kehitys ansiotulojen kehitykseen.
Alun perin työeläkkeissä käytettiin pelkkää ansiotasoindeksiä. Se oli voimassa vuoteen 1977. Puhdas palkkatasoindeksi on yhä käytössä maailman parhaiksi arvioiduissa eläkejärjestelmissä Alankomaissa ja Tanskassa. Suomen nykyinen työeläkeindeksi on EU-maiden seitsemänneksi heikoin painottaessaan palkkatason muutoksen sijasta hintatasoa.
Indeksitarkistuksilla on suuri merkitys eläkkeen suuruuteen. Vuonna 2014 maksetussa eläkkeessä, jonka maksatus on alkanut 30 vuotta aikaisemmin, indeksin osuus on kaksi kolmannesta ja vain kolmannes on alkuperäistä eläkettä.

Oikeudenmukaisuus

Nykyinen työeläkeindeksi eli ns. taitettu indeksi ei kykene ylläpitämään työeläkkeen ostovoimaa elintason noustessa. Eläkkeensaajien tulot ovat jääneet ansiotulojen kehityksestä jälkeen.
Taitetun indeksin seurauksena eläkkeiden kasvu on ollut lähes puolet hitaampaa kuin palkkojen kehitys. Vuosina 1995 - 2014 palkkatason nousu oli 88 % ja työeläkkeiden 46 %. Kun vuonna 1995 keskimääräinen työeläke oli 60 % palkoista, niin vuonna 2014 se oli reaalisesti enää 47 %.
Palkkatasoindeksi takaa sen, että palkkojen noustessa myös eläkkeet nousevat. Jos palkat eivät nouse eivät nouse eläkkeetkään.

Köyhyyskierteen ehkäisy

Taitetun indeksin seurauksena keskimääräinen eläke laskee ikäryhmä kerrallaan. Eläkeläinen köyhtyy vanhetessaan.
EU:n määrittelemän köyhyysrajan alapuolella elää yli 75-vuotiaista 20 %, yli 85-vuotiaista 30 % ja 100-vuotiaista lähes puolet. Missään muualla Länsi-Euroopassa köyhyys ei kasaudu ikäihmisiin kuten Suomessa. Kaikkein huonoimmassa asemassa ovat yli 65-vuotiaat yksin elävät naiset, joista noin 28 % elää köyhyysrajan alapuolella. Vuoden 2012 EU:n kriteerien mukaan köyhyysraja Suomessa yhden hengen taloudessa oli 1166 euroa kuukaudessa.

Itsetunnon säilyminen

Työeläkkeelle siirryttäessä eläke on suhteutettu aiempaan palkkatasoon ja on vielä kohtuullinen, mutta vuosien myötä eläkkeen ostovoima hiipuu. Tämän vuoksi monet ikäihmiset joutuvat turvautumaan sosiaalihuoltoon ja hakemaan asumis- ja toimeentulotukea. Ikänsä kunniallisesti työtä tehneet kokevat tämän nöyryyttävänä.
Kansantaloutta elvyttävä vaikutus
Indeksin palauttamisella palkkatuloindeksiksi eläkeläisten ostovoima lisääntyy ja sillä on positiivinen vaikutus varsinkin kotimarkkinateollisuudelle ja palveluille. Valtion ja kuntien verotulot kasvavat, ja eläkkeensaajien asumistuki- ja toimeentulotukimenot vähenevät. Työeläkkeiden maksuun ei tarvita verovaroja, vaan rahat saadaan eläkeyhtiöiden sijoitustuotoista, joista yli 70 % tulee ulkomaisista sijoituksista.

Muutoksen kustannukset marginaaliset

Palkkatasoindeksin käyttö lisää yhden vuoden eläkemenoja 312 miljoonaa euroa olettaen reaalipalkkojen kasvun olevan 1,6 %.
Vuosina 1995 - 2014 eläkerahastoihin kartutetut varat ovat yli nelinkertaistuneet. Siellä on varoja 183 miljardia euroa mikä on yli kolme kertaa enemmän kuin valtion budjetti (54 miljardia euroa), ja seitsemän kertaa enemmän kuin yhden vuoden kokonaiseläkemenot. Eläkerahastojen tuotto vuonna 2014 oli 12 miljardia euroa.
Indeksiuudistuksen hinta (312 miljoonaa euroa) on 0,18 % eläkerahastojen pääomasta ja 2,6 % niiden tuotosta. Palkkatasoindeksin käyttöönotto ei aiheuta työeläkemaksujen korotusta. Muutos ei myöskään pienennä eläkerahastoja. Lisääntyvät eläkemaksut voidaan kustantaa eläkerahastojen sijoitustuotoista eikä niihin tarvita verovaroja. Rahastojen tuottoja käytetään siihen mihin ne on tarkoitettu, eli eläkkeisiin.